

HANS, Abraham, journalist, letterkundige (St.-Maria-Horebeke 12 februari 1882 - Knokke 6 juli 1939).

Zijn ouders waren Nederlandse protestanten die zich te St.-Maria-Horebeke in Oost-Vlaanderen kwamen vestigen, waar de vader onderwijzer werd van de daar als „Geuzenhoek” bekend staande, historische protestantse enclave. Abraham was het zevende van dertien kinderen. Hij behaalde zijn onderwijzersacte in Nederland, daarna ook in Gent. Achtereenvolgens was hij onderwijzer te Sluiskil, Roeselare, Sluis, Antwerpen en Kontich. Na reeds geruime tijd aan kranten te hebben meegewerkt, werd hij na de Eerste Wereldoorlog beroepsjournalist bij het liberale dagblad Het Laatste Nieuws in Brussel. In deze krant had hij al in 1911-'12 zijn eerste feuilleton gepubliceerd, de historische roman Een heldenstrijd of de kapitein der Boschgeuzen, waarin hij vertelde over de strijd van de vroegere protestanten in zijn geboortestreek.

In de Eerste Wereldoorlog verbleef hij in Zeeuws-Vlaanderen, op een kruispunt van oorlogsnieuws, waar hij verslaggever was voor De Telegraaf in Amsterdam. Hij schreef er toneelstukken voor de vluchtelingen, richtte een dienst op voor hulp aan krijgsgevangenen in Duitsland en werkte samen met mevrouw Hullebroeck voor het Werk van de Oorlogsmeters, dat frontsoldaten onder zijn bescherming nam.

Na de oorlog maakte Hans in Het Laatste Nieuws ophef met een campagne voor het herstel van de „verwoeste gewesten”, zoals men het frontgebied noemde. Zijn ervaringen verwerkte hij in romans als Het woud van Houthulst, De dood in Vlaanderen en Een Vlaamsch gezin in oorlogstijd.

Abraham Hans, die een goed spreker was en die zich vóór de Eerste Wereldoorlog al voor de beschaafde omgangstaal en voor de vernederlandsing van de universiteit in Gent had ingespannen, ging ontelbare voordrachten geven voor het Willemsfonds en werd een gevierd redenaar op Gulden-sporenfeesten, waarbij hij de klemtoon legde op een gezonde democratische organisatie van het land. Hij sprak ook op de eerste grote amnestiemeeting op 17 januari 1920 in Antwerpen en nam verder deel aan de verzoeningscampagne. Tot het eind van

zijn leven zou deze verdraagzame, sociaal bewogen en vrome man flamingant blijven, maar in de jaren dertig zag hij met grote bezorgdheid naar de toenmalige rechtse evolutie van het Vlaamse nationalisme.

De journalist en letterkundige voelde zich in de eerste plaats opvoeder van zijn volk. Omdat hij het ontbreken van goede populaire lectuur als een belangrijk element in de Vlaamse achterstand zag, werd hij de grondlegger van het Vlaamse romanfeuilleton. Hij heeft er een zeventigtal geschreven, waarin hij o.m. zijn grote historische belangstelling en zijn liefde voor het Vlaamse land en zijn verleden liet blijken. Ook in zijn journalistiek werk kwam dit alles tot uiting. Bekend is o.m. zijn reportage over Frans-Vlaanderen. In 1923 richtte hij in dezelfde geest zijn Kinderbibliotheek op, die tot juni 1939 bleef bestaan en die wekelijks een verhaal van zowat dertig pagina's uitgaaf. Hij schreef zelf het grootste deel van de meer dan zeventienhonderd afleveringen, boekjes die op meer dan één generatie invloed hebben uitgeoefend en die verscheidene andere, dergelijke initiatieven uitlokten. Bij de publikatie van zijn vijfhonderdste kinderboekje werd hij op 29 april 1934 in Brussel gehuldigd. Herman Teirlinck noemde hem toen „de vernieuwer van Conscience”.

WERKEN: *Een heldenstrijd* (1911); - *Kerlingaland* (1912); - *Het leven van Hendrik Conscience* (1912); - *De Vlaamse boschkerel* (1913); - *Fransch Vlaanderen en Zeeuwsch-Vlaanderen, reisindrukken* (1913); - *Pastoor Hugo Verriest* (1914); - *Het woud van Houthulst* (1919); - *De dood in Vlaanderen* (1920); - verder o.m. verhalen over *Anneessens*; *Kassel*; *Groeninge*; *De jongen van Saafingen*; *Zannekin*, enz.

LITERATUUR: L. Sacré, *A. Hans en het volksleven in Vlaanderen omstreeks 1900* (licentiaatsverhandeling Rijksuniv. Gent, 1960, met uitgebreide bibliografie van en over de auteur); - G. Durnez, *Abraham Hans, de schoolmeester van Vlaanderen*, in interview-bundel *Jullie worden later gek dan wij* (1971).

GASTON DURNEZ